

מערך שיעור

הנגב - מדבר שהוא בית - אפיון נופי

עוגני השיעור

שכבת גיל: כיתה ו'

ציר מוביל: ארץ ציון וירושלים בליבה: הסיפור של הארץ ואזוריה

רעיון מרכזי: מדינה נבנית מסיפורים של מקום, אנשים וערכים

נושא: היכרות עם נופי הנגב, מאפייניו הגאוגרפיים וההיסטוריים.

הנגב כאזור בעל פוטנציאל להתיישבות ולצמיחה.

מימוניות:

- אוריינות לשונית: שימוש במושגים גאוגרפיים הקשורים לנגב (מדבר, נחל, ואדי, אקלים צחיח).
- חשיבה יצירתית: תכנון מודל ראשוני של התיישבות במדבר.
- חשיבה ביקורתית: זיהוי אתגרים והזדמנויות באזור מדברי.

ערכים וסוגיות לדיון:

- אהבת הארץ: חיבור רגשי לאזור הנגב כחלק ממדינת ישראל.
- התמדה וחלוציות: הבנת האתגרים והצורך בעשייה כדי להפוך את המדבר למקום חיים.
- אחריות סביבתית: התחלה של מודעות לשמירה על הסביבה המדברית הייחודית.

בין-תחומיות: גאוגרפיה, היסטוריה

*** השיעור מהווה חלק מיחידת הוראה "מדבר שהוא בית"**

מערך השיעור

פתיחה

מטרה: התלמידים יכירו ויחוו את המושג "מדבר הנגב" ומאפייניו.

מה צריך?

הסבר על מושגים (בספח 1)

מה עושים?

הצגת תמונה או [סרטון](#) קצר של נוף מדברי (לדוגמה, מכתש רמון, נופי הערבה).

למידה פעילה

מטרה: התלמידים יכירו את מאפייני המדבר מבחינה אקלימית

מה צריך?

[מאפייני
תכונות הנגב](#)

מה עושים?

1. מציגים תמונות עם מאפיינים גאוגרפיים של הנגב (נספח 1).
2. מסבירים לתלמידים: תופעה יכולה להיות מאתגרת וגם מזמנת.
3. טבלה "הנגב - אתגרים והזדמנויות":
התלמידים משלימים טבלה לציון האתגרים וההזדמנויות.
 - כדאי למורה להדגים לפחות דוגמה אחת לאתגר והזדמנות.

עיבוד וסיכום

מטרה: לאפיין את תכונות הנגב במלל ובתמונה.

מה צריך?

מקרון/ מחשב

[מדבר כמקום
עוצמתי ומרחב
השראה](#)

מה עושים?

1. **צפייה בסרטון:** מדבר כמקום עוצמתי ומרחב השראה.
התחלה מומלצת: 1:03 עד 3:00
אפשר להמשיך עד דקה 7:05
2. דיון במליאה: "למרות כל הקשיים, למה לדעתכם אנשים בוחרים לחיות ולפתח את הנגב?" (התייחסות לפוטנציאל, לחזון, למרחבים).
 - התלמידים ישתפו מתוך הטבלה שבנו ויביעו את עמדתם האישית.
3. לסיכום: הנגב הוא שטח ענקי עם אתגרים, אך יש בו גם יופי מיוחד ופוטנציאל לצמיחה.

צידה לדרך (נספחים)

- מידע על המדבר - [אנציקלופדיה אוריקה](#)

- **מדבר** (כמות משקעים נמוכה מ-200 מ"מ בשנה. למדנו בשיעור הקודם).
- **נחל אכזב - נחל או ערוץ ללא זרימת מים קבועה ורציפה לאורך כל ימות השנה.**
הנחל 'מתעורר לחיים' בזרימה חזקה ופתאומית רק בעקבות אירועי גשם, והוא מאפיין מובהק של נופים מדבריים וצחיחים.
נראה במפה איך נראה הסימון כקו מקווקו ולא רציף כמו נחל אכזב. אי אפשר להסתמך על נחל אכזב בהשקיית שדות.
- **שיטפון** (סרטון של 6:30 דקות מסביר מעולה וחוייתי)
- **מכתש** (דוגמאות: מכתש רמון).
- 3 מכתשים מוכרים בישראל נראה **במפת הנגב** (אפשר להסביר [היווצרות](#) בהסבר פשוט).
- **קרקע דלה**: לא מתאימה לגידולים רבים.